

23/04/2018

La participació de voluntaris feixistes a la Guerra Civil Espanyola

Miguel Alonso investiga en un article la percepció de la Guerra Civil espanyola que tenien els combatents estrangers que van lluitar en el bàndol sublevat. Mitjançant l'anàlisi de memòries, diaris de guerra i cartes escrites per aquests combatents, troba que a més de la creença en el projecte d'una Europa contrarevolucionària, un motiu fonamental per unir-se a les files feixistes era la defensa del que ells entenien com la civilització cristiana europea.

Soldats del Corpo Truppe Volontarie en la batalla de Guadalajara, via Wikimedia Commons Bundesarchiv, Bild 183-2006-1204-514 / Studnitz, von H.G. / CC-BY-SA 3.0

La Guerra Civil de 1936-1939 va ser el conflicte armat més important del passat segle XX espanyol. Va suposar la irrupció de la guerra total a Espanya, implicant a la pràctica totalitat de la població del país en l'esforç de guerra d'un i un altre bàndol, cosa que es va veure reflectit en el mig milió de morts acumulats entre els fronts i la violència implementada en les rereguardes. Un brutal i esquinçador impacte sobre el conjunt de la societat espanyola que va tenir el seu ressò a la resta del continent, on totes les mirades estaven posades en el que esdevenia a Espanya.

En aquest sentit, la Guerra Civil Espanyola va ser també el conflicte armat més important del període d'entreguerres europeu, per la implicació directa de molts dels actors que, tan sol uns mesos després del seu final, s'embarcarien en la contesa

més cruenta de la història, la Segona Guerra Mundial. El rerefons ideològic de la guerra espanyola, un dels múltiples que expliquen les seves causes i la seva virulència, reproduïa les dinàmiques d'enfrontament polític que estaven assolant Europa des del triomf de la Revolució Russa: el perill revolucionari que emanava des de l'Est i la reacció preventiva d'amplis sectors de la dreta que veien en aquests vents de canvi, revolucionaris o no, una amenaça al jeràrquic ordre social imperant. Per això, Espanya es veia com un escenari fonamental, d'índole nacional, en la lluita global entre revolució i contrarrevolució, la qual cosa va influir decisivament en els imaginaris de molts individus que no van dubtar en acudir a la Península a combatre pels seus ideals.

D'entre tots ells, les Brigades Internacionals han estat, indubtablement, les que més historiogràfica atenció han rebut. No obstant això, en el bàndol sublevat el nombre de combatents estrangers, alguns voluntaris i uns altres en certa manera forçosos, va ser molt superior, aconseguint al voltant dels 115.000 efectius entre italians enquadrats al Corpo Truppe Volontarie, alemanys a la Legió Còndor, i altres contingents que no formaven unitats militars de rellevància com portuguesos, francesos, russos blancs, romanesos, belgues o de diversos orígens llatinoamericans i que, fonamentalment, van combatre alistats a la Legió o en Terços de requetés.

Aquests guarismes demostren la crucial importància que la Guerra Civil Espanyola va tenir en les percepcions de la contrarrevolució europea com una oportunitat per frenar l'expansió del marxisme pel continent. No en va, bona part dels voluntaris estrangers que van combatre a les files del bàndol revoltat concebien la lluita a Espanya com un combat per la pròpia civilització europea, que no era sinó cristiana, aspecte que queda reflectit tant en les memòries i diaris de guerra que van escriure com en les diverses cartes enviades al Quarter General del Generalíssim en les quals molts d'ells s'oferien com a soldats. Això, no obstant, no ha de fer-nos deixar de banda les motivacions més mundanes per allistar-se voluntaris, com l'afany d'aventura, la paga o la simple concepció de la guerra com a ofici. Però, pes a això, la notable contribució estrangera al triomf del feixisme a Espanya i el gran impacte que la guerra va tenir en els imaginaris de molts contrarrevolucionaris europeus subratllen l'element ideològic com una dimensió crucial de l'experiència bèl·lica d'aquests voluntaris a les trinxeres de la Guerra Civil Espanyola.

Miguel Alonso Ibarra

Departament d'Història Moderna i Contemporània

Àrea d'Història Contemporània

Universitat Autònoma de Barcelona

Miguel.Alonso@uab.cat

Referències